

Өдгә цагин эркн төр

Коммунистическ болн кӧдлмшч партъсин элчирин Москвад болсн Советанъсын шиндврннг олт-амтнд цаалгъдж ӧгнн тускар коммунистнр мел ӧдр ирвас нарт делкә деер баягч орн-нутгуд болгъар улм ӧргдүлдж цаалгъврин кӧдлмшч кучаӧхана. Эн Советанә тууджлч зааврмуд — Деклараци болн Тӧвкнүн баялгына Манифест — тӧвкнүн баялгыну орх чик хаалгыны заадж ӧгчәтә, тӧвкнүн баялгына тӧлә кедж йовх ноолдана агъуик чинртә программнъ болдж гарна.

Коммунистнр — дән уга, тӧвкнүн баялгына тӧлә мел нег ухагъан бәрсн збрмг ноолдачнр болджана, эдн империалистнрин белдджәх даяг ӧдгә цагин баах баялл дахулад мел болгъшго болдж эв-аргъ олдж авв.

Олт-амтиг дән уга, тӧвкнүн баялгына тӧлә улм зүткдж ноолдг болгъв. Дән уга тӧвкнүн баялгына тӧлә ноолдгын, Деклараци толдлдж бичгдн, ола эн цагин эргид цуг делкәд агъуик чинртә нег төр болдж гарна.

Советск олт-амтн тӧвкнүн баялгына Манифест умшджах цаглари, дӧчи джил урд Владимир Ильич Ленинә бичсн тӧвкнүн баялгына туск Декретиг бас ухандан орулж санцхана. Тигид цуг орн-нутгудин олт-амтн тал, дән уга тӧвкнүн баялгына тускар дуудвр гаргъсн — зуг ганцхн, орс орнд шин уудж гарсн социалистическ госуларств баясмн. Эн госуларствн дуудврн — дән уга тӧвкнүн баялгына тӧлә олт-амтн хоорндан батта кевәр иньгдлж баяд болхин болн бярдж йовх йосн-йовдл нег-негнәсн оньгдан гарлгыта болдж болвчн, госуларств нег-негнәсн тӧвкнүн баялг эв-аргыны хаяд баяхн тӧлә ноолда делгрүлдж йовтн гисмн.

Ода эн Тӧвкнүн баялгына Манифест гаргъдж, цуг орн-нутгудин кӧдлмшч болн крестъян улс тал, наукин, техникин болн культурин кӧдләчнр тал болн сән седкл-седврн бярч улс тал оньган тавдж, 33 саяс даву коммунистнр негдүлсн коммунистическ болн кӧдлмшч 64 партъсин элчирин делкән олт-амтнә нерн деерәс цуглрсн Советанә дуудвр кев. Нам эн йовдл чигн нарт делкә деер коммунистическ джисән деврдж бсдж йовхдн герч болна. Ода нарт делкә деер чидл тенъшәрдж ирлнн дегәд түргәр оньглардж хуврв: тӧвкнүн баялгына болн прогрессин чидл нам дә босхкар седлг улсиг амгъалдж чадмар берк гидгәр газр авч бсдж батрв.

Тӧвкнүн баялгына агъуик чидл ююндв гихлә — эннъ Советск Союз толгъачта нарт делкән социалистическ лагерь, дән угагар баяхдн шүлтсн, олахн колониализмин дажрлгынас сулдсн Азин болн Африкин орн-нутгуд, нарт делкән кӧдлмшч класс, түрун болдж туунә гардврч болчә — коммунистическ болн кӧдлмшч партъс, колонийд баях болн кучцәр колонияс гарад уга олт-амтсин, тер хамгасн судлжин тӧлә зүткдж ноолдг йовдл, тӧвкнүн баялгына күцл бярч

улсин мел делгудән олар бсдж кӧндрлгнн — минъ эн хамгуд болдж гарна. Кен чигн талн болл уга баяд Европин орн-нутгудин, Латинск Америкн, нам империалистическ орн-нутгудин бийсинн чигн олт-амтн, эн дән уга тӧвкнүн баялгына туг дор ордж бас ноолдхана. Дән уга тӧвкнүн баялгына Манифест сән седкл-седврин үндс бярч цуг олт-амтнә зүркнднн оч товчлгдн деерән омгта, ицгтә болгына, тегад негн хамцад болн бурдәд авчкхларн, эдн империалистнрин даянә зер-зевәр кучлдж, талин орн-нутгуд тал даярлг келгына зурагыны эвдлж чадхн, батта кевәр болн кесг цагин эргид дән уга тӧвкнүн баялгыг цуг олт-амтнә тӧлә учрадж чадхн. Дән уга тӧвкнүн баялгыг харсдж кедж ноолдан шин девснъгдән ордж ирдж йовна.

Дән уга тӧвкнүн баяхн тускар нарт делкән коммунистическ джисәнә бярдж йовх сән ухан, седвр империалистнрин лагериг ик гилгәр уумлдулдж догдлув. США-н болн талин чигн орн-нутгудин реакционн бар игидж келдж шууга татв, „коммунистнр цуг нарт делкә деер ганцхаринойлгыне болдж гарх хаалгъ шиндлдж темгдлж йовцхана“ гидж хов тархацхана. Иим гарлгыта хов гарч ирдг учрнъ мел тодрха үзгдлж мелдгдәнә. США-н империалистическ багмудин кучаӧдж йовх седврнн „зер-зевәр агсчакд нег-негнәсн онцдан баялгн“, „кучн-чидлин кирцәнәс“ гидг седвр бярлгн, „киитн даяг“ улм чангъалгына болджана.

Иим гарлгыта политик нарт делкән чинртә баялгыг улм куч авхулджана, нарт делкән эркн чинртә газрмудл дандлджин зуутә керүл-цуугән болн дән болх йовдл уудлж гаргъдж ӧгнә. Иим гарлгыта политик бярлгн зуг США-н болч нарт суух узгин орн-нутгудин монополистическ капиталд олзта болдж гарна. Зер-зевәр агсхар арлнн ордж кӧбдлгн — иим гарлгыта политиклә ирлнә, тегад монополистнрт ӧврлг болм ик ору ӧгнә. „Коммунизмнн аамшг“ гидж олт-амтиг мел кезәд болв чигн аялгылгн болн дә босхкин зуутә буру санан-седкл тархалгн, реакцион болн даянә чидл, тӧвкнүн баялгына тӧлә ноолддж йовх прогрессивн чидлг дярлж дорацулдж авх эв-аргъ бурдәд авхднн дӧнъ болна. „Кийтн даяг“ мел уга келж уурултн гидж неклгын цуг нарт делкә деер ӧдр ирвас бсәд йовдг болв чигн, империалистическ орн-нутгудин залдж йовх багмуд, нарт делкән хоориндн залгълад зуг ӧбцлдүлхәр, агрессивн даянә блокн улм ӧргдүлдж делгрүлхәр, зер-зевәр агслгыг улм цааранднн йовулхар зуумгә кевәр зүткдж йовцхана. Эн хамгиг лавтагыны иткулгч шин герч болдж гарчачхн — агрессивн Североатлантическ союзин (НАТО-н) Советин декабрь сарин дундар Парижд болсн сул сессийн ашнъ. США-н залгч багмудт сә бедрәд, теднә шахврнн кучнд авлгдәд, тегад сессийд орлсн улс зӧвшәрлдәд,

шиндвр гаргъдж авцхав, тер шиндврнн цугхлннгн — цаарандан чигн даянә белдврән чангъагыад, кучаӧгд йовх, зер-зевәр агслгыг кучлдж ӧгх.

НАТО-н зер-зевәр агсчксн цегрүдин ах толгъачд баллистическ сум эврән бийннъ меләд олзлдж эдлх медрл зӧвшәрлджәх, сумлад белдчксн ядерн селмиг батин тӧләд чидлшго болдгар элвгәр гаргъджахиг зӧвшәрлжәх, атомн базмуд болн Западн Европин орн-нутгудин газрмудар ракетн селмнисклж тавджәх площадкс бурдәдж гаргъджачхн зӧвшәрлджәх, минъ иим гарлгыта шиндврмуд, дән уга тӧвкнүн баялгына туск керг-уулдврт мел ил аамшг үзүлгч йовдл болдж гарчана. Эн тоотиг НАТО-н советин Парижд болсн сессийн документс саатулгч угуудәр дуурсн йовдлар нам нуудж болшго.

Аврл уга, кумн-амтст Укл авч иргч даянә аамшг уурад уга гидж нарт делкә деер баах олт-амт саглудлж келхләрн коммунистнр ямр дуньгә чикәр келджәцхәхиг эн хамг дегд тодрхагыар үзүлдж мелудлджанә.

Дән уга тӧвкнүн баялгына чидл ик, болв, дән уга тӧвкнүн баялгыг хадгълхн, терүг улм баглхнн эрkd олт-амтнә алдршгсн саг-сергг баялгн, дә босхкар шүлгдлж шундг улсин ӧмнәс нег мӧсләд ноолда келгын кергтә болдж гарна.

Западн Европин орн-нутгудар, нег улу Англин орнд, эврәннъ газр деегур водородн болн атомн бомбс ачсн Америкн бомбардировщикуд нисәд баяхлә, олт-амтнә ухан-седкл эвдгәл, догдлад, буслад баялгн болн бурушагч йовдл бсәд йовна. Барин халхд болн парламентсд дән уга тӧвкнүн баялгыг хадгълх кергт эдү мег аамшгтә нислг зӧвшәлсн правительствиг кучтә шалгылгн зӧгсәдjaxмн уга. Америкн ксд даянә базмуд куч үзүләд буурлүлдж баялгыджәх талин орн-нутгудин олт-амтн дегд хордсн тӧләдән, нег мӧсләд герчлдж келцхәнә, америкнск империалистнрт туста юм үзүлшговдн, тер юнгәд гихлә тним йовдл, кемр дән эклсн цагт зер-зевәр хәрү ӧгсн цоклгына аамшг үзүлгдхн. Эн орн-нутгудар дән уга тӧвкнүн баялгыг харсч йовдл, ядерн дә белдлгнә ӧмнәс бурушадж бослгн, агрессивн блокд орцлгнә ӧмнәс сбрдж бослгн болн талин орн-нутгудин газрмудар Америкн даянә базмуд зәацулдж баялгылгнә ӧмнәс бослгн ӧргдәд йовхдн магыд уга.

Даянә чидлин толгъалгчн — США-н даясрхгч багмуд болдж гарна. Амнн ик аамшгтә даянә пропаганд США таласгарч ирднн чигн лавта, лавта тенд даянә гару куч авад, бсәд йовна, даянә зер-зев кедж гаргъдг производств айтсан бсәд йовна, атомн болн водородн селмс хоршулгдәд баянә. Эдү мег баяд гарчач саамд, дән уга, тӧвкнүн баялгыг халгылхд Америкн олт-амтн деер ик даалгъвр тусджана.

(Чилгчн дарук номерт.)